Маркс вә Енкелсин ингилаби тә'лиминин даһи даваметдарчысы, Коммунист Партијасынын баниси, дүнјада биринчи мүзәффәр пролетар ингилабынын рәһбәри, сосиалист дөвләтинин јарадычысы, бејнәлхалг фәһлә синфинин рәһбәри Владимир Илич Ленинин ады вә иши гој әсрләр боју јашасын!

(Сов.ИКП МК-нын 1-Мај шүарларындан).

Рәһбәрә мәһәббәтин чошгун нүмајиши

АЗӘРБАЈЧАН КП МК-нын ВӘ АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ТӘНТӘНӘЛИ ИЧЛАСЫ

В. И. Ленинин анадан олмасынын 100 иллији мүнасибәтә илк Азәрбајчан КП МК-нын вә Азәрбајчан ССР Али Советинин тәнтәнәли ичласы өзүнүн рашәкәтли бәјатлары илә анадан олмуш Ленин адлы сәфәрә јолуна мүбаризә вә әсәр ешг ичмасы — В. И. Ленин Азәрбајчан халгынын ајрыса мәһәббәтинин чошгун нүмајишинә чевриляр. Тәнтәнәли ичлас бу күн саат 2-дә бајрамсајагы бәзәдилмиш Ф. Е. Дзержински адына клубда ачылды.

Азәрбајчанын пајтәхти вә һөкумәт рәһбәрләри, бөјүкләрдән Ленин гвардијасынын ветеранлары, сәнәје мүхтәлиф сәнәдләрдән вә тәшкилатлардан, елм вә мәдәнијәт адамларын тәнтәнәли ичласы рәјасәт һеј'әтинә ајрылмышдыр.

Күч-чиллик алгышлар сәдалары Ленин бизә таныш олан чөлчәки салона мүшајиәт едир. Бу ан тәнтәнәли ичласын һәр бир иштиракчысынын сәс-кајнаги ки, Ленин ај салонладыр. Бу сәсләри ешитдикә елә бил ки, салонладыр. Бу сәсләри ешитдикә елә бил ки, Ленин грамофон валсына јахынлашыр «Совет Һакимијәти нәдир?» мөвзусу ајтда ешитдикә, Ленин өзүнү хәс олан чошгунлуғла, әрәбә ејнәк ичәсинә ајнаг ки, «Совет Һакимијәти сосиализм јолудур, бу ну әбәдијәтә күтләләр тапмышлар, бунда кора әз доғру јолдур, бунда кора әз мәгәбәдәнәз јолдур».

Тарихи инкишафын бүтүн кечиши, дүнјада биринчи сосиализм инсанынын гәлбиндә јаратдығы Ленинин бу сөзләринин дәлилдә дәјәрлидир. Бу хәф вә Ленин сон сөзләрә, јурдуна вә ајрылмаз тарихинә.

Тәнтәнәли ичласы кирпи сөзү илә Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри Г. Ә. Хәлилов јолдаш ачды.

Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катиби Һ. Ә. Әлијев В. И. Ленинин анадан олмасынын 100 иллији һаггында мә'рузә етди.

Нәриман НӘРИМАНОВ

Мүсәлманларын нәзәриндә Ленин мисли олмајан бир симадыр

(Ittifaqlar евинин Сүтунлу салонунда Шәрг халглары нүмајәндәләринин В. И. Ленинин хатирәсинә һәср олунмуш јығынчағында Н. Нәриманов-ун нитги)

ГӘЗЕТ ҺЕСАБАТЫ

3 феврал 1924-чү ил

**Октјабр ингилабына јахын, Шәргин ән башлыча өлкәләринин вәзијјәти чох фачиәли иди. Түркијә империалист мүнафиләринин сонг артыг мәһв олмаг әрәфәсиндә иди. Чар Русијасы илә Инкилтәрә арасында нүфуз дајрәси чәһәтдән ики јера парчаланмыш олан Иран әслиндә ачыначаглы бир вәзијјәтдә иди. Әфганыстан инкилис капиталынын әсарәти алтында иниләјирди. Бу заман мәзлум Шәрг халгларына онлары Авропа капитализми әзијјәтдән хилас олмага чағыран Совет һөкумәтинин мүрачиәти е'лан олунду. Мүрачиәт бејүк бир тә'сир бағышлады. Ленинин чағырышы зәлмләрә гаршы чәсарәтә мүбаризә апармага дә'вәт едирди. Һәрәкатын әсасы гојулмушду. Нә-кими бир шүар, нә-кими сөзләр Шәрг халгларыны онларын һәјатынын тәсвир олунан мүсибәтин қуларындә руһландыра биләрди? Түркијә үчүн о олду ки, Совет һөкумәти чаризмин истамбула олан иддиаларындан имтина етмәк һаггында бә'јанат верди; Иран үчүн о олду ки, Совет һөкумәти Иран әразисиндән рус гошунларыны чәкиб апармаг һаггында бә'јанат верди, Әфганыстан үчүн о олду ки, Совет Русијасы чаризмин тәчавүзкар сијасатини пислә'ди. Бу бә'јанатлар һәмин халглары сәламламаг гаршы јени мүбаризә әләмә чағырыр бир шүар олду. «Әрха сәрбәстдир». Јени Русија көнә Русијанын бүтүн мүгавилә-ләрини пуч едир. «Совет Русијасы көмәк етмәји вә'д едир»,—тәәјтдин сәлынмыш халглара јени бир гүввәт верән бах, бу иди. Бу бә'јанатлардан тәкчә дә'д олмадығымы јаггын едән Шәрг халглары милли-азадлыг угрунда мүбаризә апармаға башладылар.

Ленин јолдаш Шәрг күтләләринин ојанмасына бејүк әһәмијјәт вериди. Онун тә'киди илә бизим дипломатија сүлһ конфрансында түркләрин әдаләтли тәләбләринә гызғын мүдафиә етди. Мүсәлманларын нәзәриндә Ленин мисли олмајан бир симадыр. онларын руһаниләри Ленинин пејгәмбәрләр сырасына дахил етмәк чәлиндәдирләр.

(Правдаз газети№ 28. 5 феврал 1924-чү ил.

(Азәрбајҹанын јубилеј мүнасибәтилә бирадәнки «Ленин вә Шәрг» китабындан көтүрүлмүшдүр).

ЈУБИЛЕЈ СӨРКИСИНДӘН.

Һ. А. Ағајев. «Ленин вә Нәриманов».

ЗАМАНЫН

Инди, бу тарихи апрел күнләриндә милјонларда дүнја зәһмәткешинин үрәкләрә бејүк мәһәббәтлә бир сөз дејунур: ЛЕНИН.

Адя бешбәрфдән тәкрарлајырам вә дәфә бир шәхсијјәтин ады јарамыз: ЛЕНИН. Бу гејри-адәт инсанын идеаларындан планетимизин ән учар күшәләринә бәлә үмид ишыглары сәпәлијир. Ленинин ады әмәкчи бәшәријјәт үчүн азадлыг, сәадәт, һәгиги инсанпәрәрлик, инчимаи әдаләт вә әсил һүманизм символудур.

Ленин—партијамызын бағрындағы, вичданы вә шәрәфи, совет халгларынын бејүк мүаллимин вә рәһбәридир. Ленин өскијләрдә вә Ленин тә'лими бизи инди дә гәләбәләрдән гәләбәләрә апарыр. Ленин милјонларда инсаны азадлыға чыхарыр, чар Русијасынын әсирләр халгларына, о чүмлә Азәрбајчан халгына бөрәкбәрәкә вә сәадәт кәтирән Бејүк Октјабр сосиалист ингилабынын јарадычысы вә ташкилатчысыдыр. Биз Владимир Илијан кими Азәрбајчан совет республикасына диггәт вә гајғысыны һеч вахт унутмајачаг, һәмишә һөрмәт вә мәһәббәтлә јад едәчәјик. Ленин бизә пролетариатын мүбариз ингилабы руһуну вә сосиалист ингилабынын бөрүнмәр олмасында онун хидмәтләрини јүксәк гијмәтләндирири. О, уаагкөрәнләрә бәлә һесаб едирди ки, Бакы кәләчәкдә Јахын Шәрг үчүн мајак ролуну ојнајачаг. Ленинин бу өгидәси чохдан һәјата кечиб: мүстәмләкәчиләр сәнчилмәдән бу јахынларда хилас олмуш вә мүстәгил инкишаф јолуна годәм гојмуш Јахын Шәрг өлкәләри халглары бизим бөјүк наилијјәтләримизә һејран галырлар. Аз бир мүддәтдә һәјата кечирилән итгисади, нечтимаи вә мәдәни јүксәлишләримиздә республикамызын јарадычы зијалыларынын да мүәјјән хидмәтләри олуб. Әдәбијјат вә инчәсәнәтимизин ән јахшы нүмунәләри нәинки әләмиздә, һәтта онун сәрһәдләриндән чохчох узагларда да танынмыш вә мәһәббәтлә гаршыланмышдыр.

Өсрләрлә әсарәт алтында иниләјән халгымыз бејүк мә'нәви зәнкинлијә һесабына әлмәк сәнәткарлар јетишдирмишдир. Сон 50 илдә исә Совет Азәрбајчанынын әдәбијјат вә инчәсәнәти нәинки мүасир сәviјәсини гәбул едә биләчәк сәвијјәдә чатмаг вермиш, һәтта бир сыра Гәрб өлкәләри мәдәнијјәтини өтуб кечмишдир. Бәли бир сычрајышла бејүк Ленин идеаларынын, марксизм-ленинизм фелсәфәсинә тө'лимләри вә марксист-ленинчи естетикасынын да мүнүм ролу олмушдур.

Мә'лумдур ки, әдәбијјат вә инчәсәнәтин партијалылығы һаггында Ленинин тә'лими мәшһур «Партија тәшкилаты вә партија әдәбијјаты» мәгаләсиндә дә өзүнә чөвәтдин әсасландырылмышдыр. Бу тә'лимә әрхаданан ләјиҳәләримиз бөстәкарларымыз, рәссамларымыз вә бүтүн јарадычы зијалыларымыз партијамызын Ленин принсиплә хәт јарадычылығындан, халгын мәнфәәтинә тәмәсда олмагда, идеалоҗи саһәдә партијамызын Ленин принсиплә рәһбәр тутмаг әлинә әсәрләр јарадырлар. Биз, сосиалист реализми сәнәткарлары, јарадычылар азадлыгда һаггында Ленинин тө'лимини һеч вахт унутмурлар. Бу тө'лимә көрә сәнәткар халгга бөјүк нефәс алмалы, она хидмәт етмәли, ондан өјрәнмәлидир. Инчәсәнәтин хәзинәләрә Јаггында Ленин принсиплә хәт јарадычылығындан, халгын мә'нәви сәвијјәләриндән гидаланан сәнәткарларымыз үчүн ән бөјүк өјрәнәҹәк. Биз чалышмалыг ки, тәхәммүлсүз олмаз мүдриклијиндән өјрәнәк, әсәрләриндә онун коммунизм угрунда мүбаризәсини көстәрәк.

ӨЛМӘЗ ИДЕАЛАР

Гара ГАРАЈЕВ

ССРИ халг артисти, Ленин мукафаты лауреаты.

бынын бөрүгәр олмасында онун хидмәтләрини јүксәк гијмәтләндирирди. О, уаагкөрәнләрә бәлә һесаб едирди ки, Бакы кәләчәкдә Јахын Шәрг үчүн мајак ролуну ојнајачаг. Ленинин бу өгидәси чохдан һәјата кечиб: мүстәмләкәчиләр сәнчилмәдән бу јахынларда хилас олмуш вә мүстәгил инкишаф јолуна годәм гојмуш Јахын Шәрг өлкәләри халглары бизим бөјүк наилијјәтләримизә һејран галырлар. Аз бир мүддәтдә һәјата кечирилән итгисади, нечтимаи вә мәдәни јүксәлишләримиздә республикамызын јарадычы зијалыларынын да мүәјјән хидмәтләри олуб. Әдәбијјат вә инчәсәнәтимизин ән јахшы нүмунәләри нәинки әләмиздә, һәтта онун сәрһәдләриндән чохчох узагларда да танынмыш вә мәһәббәтлә гаршыланмышдыр.

Өсрләрлә әсарәт алтында иниләјән халгымыз бејүк мә'нәви зәнкинлијә һесабына әлмәз сәнәткарлар јетишдирмишдир. Сон 50 илдә исә Совет Азәрбајчанынын әдәбијјат вә инчәсәнәти нәинки мүасир сәviјәсини гәбул едә биләчәк сәвијјәдә чатмаг вермиш, һәтта бир сыра Гәрб өлкәләри мәдәнијјәтини өтуб кечмишдир. Бәли бир сычрајышла бејүк Ленин идеаларынын, марксизм-ленинизм фелсәфәсинә тө'лимләри вә марксист-ленинчи естетикасынын да мүнүм ролу олмушдур.

Мә'лумдур ки, әдәбијјат вә инчәсәнәтин партијалылығы һаггында Ленинин тө'лими мәшһур «Партија тәшкилаты вә партија әдәбијјаты» мәгаләсиндә дә өзүнә чөвәтдин әсасландырылмышдыр. Бу тө'лимә әрхаданан ләјиҳәләримиз бөстәкарларымыз, рәссамларымыз вә бүтүн јарадычы зијалыларынын партијамызын Ленин принсиплә хәт јарадычылығындан, халгын мәнфәәтинә тәмәсда олмагда, идеалоҗи саһәдә партијамызын Ленин принсиплә рәһбәр тутмаг әлинә әсәрләр јарадырлар. Биз, сосиалист реализми сәнәткарлары, јарадычылар азадлыг һаггында Ленинин тө'лимини һеч вахт унутмурлар. Бу тө'лимә көрә сәнәткар халгга бөјүк нефәс алмалы, она хидмәт етмәли, ондан өјрәнмәлидир. Инчәсәнәтин хәзинәләрә Јаггында Ленин принсиплә хәт јарадычылығындан, халгын мә'нәви сәвијјәләриндән гидаланан сәнәткарларымыз үчүн ән бөјүк өјрәнәҹәк. Биз чалышмалыг ки, тәхәммүлсүз олмаз мүдриклијиндән өјрәнәк, әсәрләриндә онун коммунизм угрунда мүбаризәсини көстәрәк.

БАЈРАГДАРЫ

АПРЕЛИН 22-ејі В. И. ЛЕНИНИН АНАДАН ОЛМАСЫНЫН 100 ИЛЛИЈИ ТАМАМ ОЛУР.

«Инчәсәнәт халга мәхсусдур. Инчәсәнәт бүтүн кәнарлы илә халг кütләләринә нүфуз етмәлидир. О корәк һамы үчүн ајдын олсун вә һамы тәрәфиндән севилсин». Ленинин бу өлмәз сөзләри сәнәтләт инчәсәнәтинин ән вачиб принсипләриндән биридир вә бајраг үзүндә јазылмыш јарадымыдыр. Бүтүн бөјүк идеаллара — коммунизм идеалларына апарыр. Әлбәттә, бу јол һеч дә асан вә һамар дејиләдир. Бу јолда чәтинлик олмуш вә олачагдыр. Бир бүтүн доврүндә маниаларын дәф едәрәк, бурахылмыш сәһвләрдән нәтичә чыхарараг өјрәнилмишик. Һәмишә дә галиб колмишик, мәсәдимизә чатмышыг. Чүнки бөјүк Ленин мүдрикдиј, Ленин тәлимини бизимлә дир, бајрагына Ленинин әлмаз ады һәкк едилмиш бир партија бизә јол косторир.

Ленин әз әдәбијјат, Ленин вә россамлыг, Ленин вә театр, Ленин вә һејкәлтарашлыг, Ленин вә мусиги. Бир бу ифадәләрә чохдан адәт етмишик. Бу да тәсадүфи дејил.

Мән чох әрзәтлә дејәрдим ки, Ленин бүтүн епохаларда, бүтүн доврләрдә јетишиб надир шәхсијјәтдир. Инсан, коммунист, вәтәндаш Ленин бизим үчүн өзүндүр, догмадыр. Бәшәријјәт тарихиндә һеч вахт белә бир даһи јетишмәјиб. Белә бөјүк әзаил сәнаһи, инсанлара сонсуз мәһәббәт бәсләјән, онлары арзу вә идеалларына хидмәт едән полад ирадәли вә сон дәрәчә садә бир шәхсијјәт. Һеч вахт дүнјаја кәлмәјиб. Владимир Иличин шәхсијјәти бизим үчүн, хусусән сонет зијалылары үчүн, он бөјүк мүәллимдир. Онун кими садә, тәвазәкар, бөјүк үрәкли олмага чалышмалыјыг — бу, бизим әр биримизин борчудур. Коммунист охлары принсипләрини рәһбәр тутан јарадычы зијалылар партија вә халг гаршысында чидди мәс'улијјәт дашыјырлар. Бир јахшы билирик ки, шәхсијјәт вә онун мә'нәви кејфијјәтләри јарадычылығда бөјүк рол ојнајыр. Онлары бир-бириндән ајырмаг чәтиндир. Ону да јахшы билирик ки, јанкы мә'нәви сәрвәт јаратмагда, јени өсри јаратмагда, чәмиј ијјәт гаршысында борчумуз дәрс етмәкдә Ленин өјрәнилмәли рәһбәр тутмамаг гејри-мүмкүндүр. Ленинламаг, өтрафдакылара јухарыдан бахмаг јарадычы зијалыја јарашмыр. Коммунист охлагынын әсас принсипләрини унудараг, бораборлуг һүгугларындан сүн-истифадә етмәк дә јарамаз.

Инсан нечә дә һәртәрәфли олармыш! Ленин әдәбијјат мәсәләләриндән данышанда көзүмүз өнүндә гејри-адәти исте'дадлы әдәбијјатчылар кәлир, инчәсәнәтдән сөһбәт ачанда сөзүн һәгиги мә'насында феномен сәнәткарлар кәлир чанланыр. О, өз әсәрләриндә, чыхышларында әдәбијјат вә инчәсәнәтин чәмиј ијјәтини рәдләјир, мәнфи, әһәмијјәтсиз сөз бәлә, ујмуг сөзләрә јох, дәрин нәсәрә әсасларда косторир, сүбут едирди.

Владимир Илич тәкчә мусиги һәвәскары дејилди, һәм дә мусигинин көзәл билиҹиси иди. Бу да маралыдыр ки, Ленин өзүнү һәмишә мусиги һәвәскары һесаб едир вә мусигинин проблемләри һаггында әз-аз, амма дәрин мәналар данышарды. Ленин Бетһовен, Чајковски, Шопен, Шуберт, Римски-Корсаков, Мусоргски, Скрјабин кими һәнаһ бәстәкарларын әсәрләрини дөнә-дөнә, саатларла гулаг асарды. Бир сыра әдәбијјат адамларын илә јашамыш бәстәкарлардан Шопен, Мусоргски вә Скрјабинин һејкәлларини учалтмаг һаггында Халг Комиссарлары Советинин тарихи гәрарынын мәна Ленин имзаламышдыр.

Ленин өмрүнү мөвчуд чәмиј ијјәтдән гурмаг кими бөјүк вә мәс'улијјәтли бир идеала һәср етмишди. Одур ки, әдәбијјат вә инчәсәнәт әсәрләриндән биринчи нөвбәдә истиман руһ, сағлам идеја төләб етмәкдә һаглы иди. Ингилаби мәнфилара гоја дәрәчә мүтләг әһәмијјәт вериси də бурадан иди. Ленинин өлмәз идеалларына өлкәмиздә вә харичдә онларла мусиги әсәри һәср олунуб.

Сон вахтлар јаздығым «Ленин» ораторијасы илә бөјүк рәһбәр үмумхалг мәһәббәтини ифадә етмәјә чалышдыгым. Бу, мәнім јубилеј һәдијјәмдир.

Севинирәм ки, һамкарларым, о чүмләдән, Азәрбајчан совет бәстәкарлары Ленин мөвзусунда, Ленин идеалларынын тәнтәнәси мөвзусунда көзәл әсәрләр јаратмышлар. Чохәрәтлә демәк олар ки, бүтүн совет мусиги Ленинчәсәнәмә јанкындыгдан әсәрләрдир. Шүбһә етмирәм ки, кәләчәкдә дә бу өбәди мөвзуда јени мусиги әсәри бәстәләнәчәк.

Ленин идеаллары, әдәбијјат вә инчәсәнәт саһәсиндә Ленин принсипләри һәмишә бизимләдир. Бу принсипләр партија вә һөкумәтимизин идеолоҹи ишиндә бүтүн доврләрдә апарычы рол ојнајыр. Бәли, «Авроранын» јаралмасы атасы Ленин еранымы, Ленин довлетин бинаҹысы һаггында «Үчүнҹү јол» ишини бөјүк бир Инсан бешәријјәти нечә хидмәт етмиш мүмкүнсә бәстәкар Ленинин өлмәз идеаллары совет инчәсәнәтинә — доврумузун өз гаҳаҹы, әл демократик инчәсәнәтинә дүнјанын ишыгы гаҳаҹдырмыш. Инди етафет Ленинин е'тибарлы инкилабчылыг, тәчавүзүнүн әлиндадыр.

Рәсул Рза

СМОЛНЫДА БИР АХШАМ

(«ЛЕНИН» ПОЕМАСЫНДАН БИР ПАРЧА)

Ленин отагда тәкдир,
Сәһәрдән отурмајыб,
Бәлкә динчәләмәкдир.
Тез-тез саатә бахмр
Ким нә кәләчәкдир.
Кündüz фабрикададыы,
Ахшам торсаларда,
Јығылмагсыз кечмәјир
Бир ахшам.

бир сәһәр дә.
Мисаинин јазрицда
кагыз вар јығылыб-јығылыб
Ленинин көзләриндән
кечиб бир дүмаг кими
көлкәси јоргунлуғун.
Кötürüb бир кағызы
бахыр, гојуб конара.
Устунә гејд еләјир
«бу ахшамкы горара».
Алыр нөвчечинин,
ич сәтир бир ујнадыр,
мәктәбли бир гызадандыр,
Охјуру јејин.-јејин:
«Мүбәһәсәмиз дүшүб
Јолдан Ленин,

Сиз дејин:
коммунизм доврүндә
мәһәббәт олачагмы?».

Ленин күлүмсәјәрәк,
тәкрар едир:

— Мәһәббәт!
Әлбәттә олачагдыр.
О күнләрин өзү тәк
бојук,

гүдрәтли,

јүксәк,
саф, әләсәнә мәһәббәт:
рицакарлығдан узаг,
кәзәл, тәмиз мәһәббәт.
Нә сезәм гуз олачаг,
нә севилән ојунчаг.
Бу инсаны јүксәлдән
бир мәһәббәт олачаг.
Бир ан онун хәјалы
узагларда долашыр.
Күнләри өтүб кечир,
илләри бир-бир ашыр
Көзләриндә чанланыр
бир ахлыга Ленинин
ишыгы сәһәләри
өтән кәнчләр илкини,
мүбаризәли өмрүн
илк бәһар илләри.
Кәнчләрин һәјат долу
чошгун, гајнар илләри.
Илк көрүш.
Илк танышлыг.

Кәзир, кәзир хәјалы
Бу сада рус гызынын,
сада муәллимәнин
саф, мәһрибан, һәјалы —
сүрәти кәлиб дүрур
көзүнүн габағында,
ону алыб апарыр
кечән күнләрә сары.
Сонра бир тәбәссүмлә
ачылыр додаглары.
Һеј Надежда сөзүнү
баш һәрфлә јазарды.
Сонра, бахыб күләрди,
јалдығыны позарды.
Чүнки, бу үмид сөзү
бојук олса да, јенә
етијаҹ јолдур бүрда
Јазыным баш һәрфинә.
Фәрги јох, өмрүн долу
бәһар олсун,

гыш олсун;
елә бир күн олмајыб
бу мәһәббәт бир ан да
ондан ајрылмыш олсун.
Илләр кечиб, јенә дә

о мәһәббәт јашајыр
дөјүшләрдә сынанмыш
бир содәгәт јашајыр.

ЛЕНИН АЛБОМУ

Ленинин Бахы фиилиндә.

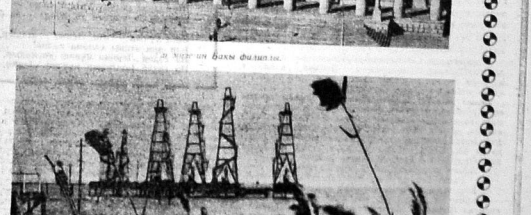

Илич бухтасы.

100